

Dosarul nr.2ra-173/19

Prima instanță: Judecătoria Botanica, mun. Chișinău (jud: V.Mihaila)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A.Doga, A.Minciuna, Iu.Cimpoi)

DECIZIE

13 februarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Valeriu Doagă
Galina Stratulat
Svetlana Filincova
Victor Burduh
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursurile declarate de Ion Rusu și Rodica Andronesi (Rusu),
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Ion Rusu
împotriva Rodicăi Andronesi (Rusu) cu privire la partajul bunurilor proprietate
comună în devălmășie a soților în cote-părți, instalarea în apartament, stabilirea
modului de folosință a apartamentului și înlăturarea obstacolelor în folosirea
imobilului, și

la cererea reconvențională înaintată de Rodica Andronesi (Rusu) împotriva
lui Ion Rusu cu privire la partajul bunurilor proprietate comună în devălmășie,
împotriva deciziei din 30 iunie 2014 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 12 octombrie 2005 Ion Rusu a depus o cerere de chemare în judecată
împotriva Rodicăi Andronesi (Rusu) cu privire la partajul bunurilor proprietate
comună în devălmășie a soților în cote-părți, instalarea în apartament, stabilirea
modului de folosință a apartamentului și înlăturarea obstacolelor.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că a încheiat căsătoria cu pârâta
la 15 ianuarie 1993, iar la 27 ianuarie 2005 căsătoria a fost desfăcută. Din
căsătorie s-a născut un fiul xxxx născut la xxxx.

Reclamantul a menționat că în timpul căsătoriei au dobândit 2/5 cote-părți
din apartamentul nr. xxxx situat pe bd. xxxx, mun. xxxx, constituit din trei odăi,
în baza contractului de vânzare-cumpărare din 19 august 1999 și 2/5 cote-părți
din același apartament în baza contractului de vânzare-cumpărare din 10

septembrie 1999. Fiind coproprietar al apartamentului enunțat nu poate să se folosească de acest bunul imobil, din motiv că pârâta la 3 aprilie 2006 a schimbat lacătul de la ușă și prin diferite mijloace îi creează obstacole în folosirea apartamentului.

Rusu Ion, în cadrul judecării cauzei, a înregistrat cerere suplimentară împotriva Rodicăi Andronesi (Rusu) solicitând instalarea în apartament, stabilirea modului de folosință a apartamentului și înlăturarea obstacolelor în folosirea imobilului.

În susținerea cererii, reclamantul a indicat că apartamentul nr. xxxx situat pe bd. xxxx, mun. xxxx este constituit din trei odăi, cu suprafața totală de 69,7 m.p., iar cea locativă - 41,7 m.p. Luând în considerare că imobilul dat nu poate fi partajat în natură, conform cotelor-părți deținute, a solicitat stabilirea modului de folosință a apartamentului după cum urmează: reclamantului să-i fie repartizat spre folosință odaia cu suprafața de 13,3 m.p., pârâtei odaia cu suprafața de 17,5 m.p., iar fiului odaia cu suprafața de 11,4 m.p., bucătăria, baia, veceul, coridorul să fie lăsate în folosință comună. Suplimentar, a solicitat și obligarea pârâtei de a nu-i crea obstacole în folosirea imobilului.

Pe parcursul examinării cauzei, Rodica Andronesi (Rusu) a depus cerere reconvențională împotriva lui Rusu Ion solicitând partajarea bunurilor comune în devălmășie prin transmiterea în proprietatea sa a 3/5 cote-părți ideale din apartamentul nr. xxxx situat pe bd. xxxx, mun. xxxx, iar lui Rusu Ion de a-i transmite în proprietate lotul nr.176 cu numărul cadastral nr.xxxx, cu suprafața de 0,0589 ha situat în xxxx din com. xxxx, tractorul-excavator și brățara din aur, care au fost procurate în timpul căsătoriei.

Prin hotărârea din 16 septembrie 2008 a Judecătoria Botanica, mun. Chișinău a fost respinsă acțiunea lui Ion Rusu; a fost admisă acțiunea reconvențională a Rodicăi Andronesi (Rusu) și a fost partajată averea comună în devălmășie după cum urmează: Rodicăi Andronesi (Rusu) i s-a atribuit 3/5 cote-părți ideale din apartamentul nr. xxxx situat pe bd. xxxx, mun. xxxx din contul cotei de 1/5 ce aparținea lui Rusu Ion în baza contractului de vânzare-cumpărare, transmitere-primire a locuinței în proprietate privată nr.7-8013 din 19.08.1998 și 2/5 proprietate comună în devălmășie, obținută conform contractului de vânzare-cumpărare nr.3962 din 10.09.1999, cu excluderea lui Rusu Ion din coproprietari; s-a atribuit lui Rusu Ion lotul de teren nr 176 cu suprafața de 0,0589 ha situat în xxxx, com. xxxx mun. xxxx, ambele construcții situate pe acest lot, excavatorul de model EO 2621, motor nr. xxxx, șasiu nr. xxxx, n/î xxxx; s-a încasat de la Rusu Rodica în beneficiul lui Rusu Ion diferența pentru egalarea cotelor în sumă de 34789,42 lei.

Prin decizia din 28 ianuarie 2009 a Curții de Apel Chișinău, apelul depus de Ion Rusu a fost respins ca neîntemeiat și menținută hotărârea primei instanțe.

Prin decizia din 23 septembrie 2009 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Ion Rusu a fost admis, casată integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Judecătoria

Botanica, mun. Chişinău.

Prin hotărârea din 27 septembrie 2010 a Judecătorei Botanica mun. Chişinău s-a admis acţiunea lui Ion Rusu; s-a partajat apartamentul nr. xxxx situat pe bd. xxxx, mun. xxxx prin atribuirea în proprietatea lui Ion Rusu şi Rodicăi Andronesi (Rusu) a câte 2/5 cote-părţi din acest apartament; s-a admis parţial acţiunea reconvenţională a Rodicăi Andronesi (Rusu) şi s-a partajat lotul de teren nr.176 cu numărul cadastral nr. xxxx, cu suprafaţa de 0,0589 ha, situat în xxxx din com. xxxx şi excavatorul de model EO 2621, motor nr. xxxx, şasiu nr. xxxx, n/î xxxx prin atribuirea în proprietatea lui Rusu Ion şi Rodicăi Andronesi (Rusu) a câte 1/2 cote-părţi din aceste bunuri şi s-a dispus instalarea lui Rusu Ion în apartamentul nr. xxxx situat pe bd. xxxx, mun. xxxx; s-a stabilit modul de folosinţă a apartamentului litigios lui Rusu Ion fiindu-i repartizată spre folosinţă odaia cu suprafaţa de 13,3 m.p., Rodicăi Andronesi (Rusu) odaia cu suprafaţa de 17,0 m.p., fiului Adrian Rusu odaia cu suprafaţa de 11,4 m.p., bucătăria, baia, veceul, coridorul au fost lăsate în folosinţă comună; de asemenea Rodica Andronesi (Rusu) a fost obligată să nu-i creeze obstacole lui Ion Rusu în folosirea imobilului dat. În rest, acţiunea a fost respinsă.

Prin decizia din 30 iunie 2014 a Curţii de Apel Chişinău, apelurile declarate de Rusu Ion şi Rodica Andronesi (Rusu) au fost admise, casată parţial hotărârea din 27 septembrie 2010 a Judecătorei Botanica mun. Chişinău în partea admiterii pretenţiei din cererea reconvenţională cu privire la partajul lotului nr.176 cu nr. cadastral nr.xxxx, cu suprafaţa de 0,0589 ha, situat în xxxx din com. xxxx şi excavatorul de model EO 2621, motor nr. xxxx, şasiu nr. xxxx, n/î xxxx şi în partea dată s-a emis o hotărâre nouă, prin care s-a atribuit în proprietatea lui Rusu Ion şi Rodica Andronesi (Rusu) câte ½ cotă-parte fiecăruia din lotul de teren nr. 176, cu nr. cadastral nr. xxxx, cu suprafaţa de 0,0589 ha, situat în xxxx, iar excavatorul de model EO 2621, motor nr. xxxx, şasiu nr. xxxx, n/î xxxx s-a atribuit lui Ion Rusu încasându-se de la acesta în beneficiul Rodicăi Andronesi (Rusu) ½ din costul excavatorului în mărime de 25803,70 lei. În rest, hotărârea primei instanţe a fost menţinută.

Considerând ilegală decizia pronunţată, la 21 august 2014, în termen, Rusu Ion a contestat-o cu recurs, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 30 iunie 2014 a Curţii de Apel Chişinău în partea admiterii cerinţelor din acţiunea reconvenţională depusă de Rodica Andronesi (Rusu) cu pronunţarea în această parte a unei noi hotărâri, de respingere integrală a acţiunii.

Drept temei al recursului declarat, recurentul a indicat că instanţa de apel şi-a depăşit atribuţiile şi a ieşit din limitele pretenţiilor înaintate de pârâtă, deoarece Rodica Andronesi (Rusu) nu a solicitat încasarea unei recompense băneşti în schimbul cotei părţi din bunurile devălmaşe atribuite recurentului.

A invocat că la emiterea hotărârilor nici instanţa de fond şi nici instanţa de apel nu a ținut cont de declarațiile pârâtei Rodica Andronesi (Rusu), care a indicat despre înțelegerea dintre părți referitor la faptul că bunurile obținute în timpul căsătoriei îi vor rămâne acesteia în schimbul cotei părți din lotul de teren.

Totodată, instanțele de judecată nu au luat în considerație nici declarațiile părâtei, precum că excavatorul EO-2621 în realitate nu există, fiind vândut pe piese încă în timpul căsătoriei la prețul de 6000 lei, fapt ce se confirmă și prin certificatele prezentate în instanța de judecată.

La 1 septembrie 2014, în termenul prevăzut de lege, Rodica Andronesi (Rusu) a declarat recurs împotriva deciziei din 30 iunie 2011 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii din 27 septembrie 2010 a Judecătoriei Botanica mun. Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea actelor judecătorești contestate cu remiterea cauzei la rejudecare, în prima instanță, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului, s-a invocat că recurenta nu este de acord cu decizia instanței de apel în partea partajării apartamentului nr. xxxx situat pe bd. xxxx, mun. xxxx și a caselor de vacanță de pe lotul de teren nr. 176, pe care o consideră ilegală și neîntemeiată, fiind aplicate eronat normele de drept material și de drept procedural.

În opinia sa, instanțele de judecată s-au expus în privința dreptului unei persoane neatrase în proces și anume în privința copilului comun xxxx.

Astfel, neatragerea lui în proces fiindu-i atribuită o cotă parte din imobil și stabilit și în privința lui modul de folosire a apartamentului a dus la încălcarea gravă atât a drepturilor lui xxxx, cât și a recurenteii.

De asemenea, instanța nu a cercetat pe deplin autenticitatea autorizației de construcție prezentate de Ion Rusu. Astfel, extrasul este o copie, care nu coincide cu originalul în paragraful ce ține de înscrierea lui Ion Rusu.

A mai invocat și faptul că instanțele de judecată au încălcat normele de drept procedural în privința cercetării mult aspectuale a probelor anexate la materialele cauzei.

Prin urmare, nu s-a demonstrat că construcția casei de vacanță și a bucătăriei de vară situată pe lotul nr. 176, cu suprafața de 0,05893 ha din xxxx au fost construite după desfacerea căsătoriei.

Plus la aceasta, instanța de apel la partajarea imobilului litigios, nu a ținut cont de raportul de examinare medico-legală nr. 2732 din 2 iunie 2003, certificatul de vizită nr. 82686 din 16 martie 2005, extrasul de pe fișa bolnavului de staționar pentru perioada 17 aprilie 06 – 25 aprilie 06, probe care se confirmă că pe durata căsătoriei cu Ion Rusu, acesta a avut un comportament agresiv.

Prin decizia din 19 noiembrie 2014 a Curții Supreme de Justiție au fost respinse recursurile declarate de Rusu Ion și Andronesi (Rusu) Rodica și a fost menținută decizia din 30 iunie 2014 a Curții de Apel Chișinău.

La 5 noiembrie 2018, conform ștampilei, Agentul Guvernamental al RM a depus cerere de revizuire împotriva deciziei din 19 noiembrie 2014 a Curții Supreme de Justiție solicitând recunoașterea expresă a încălcării drepturilor reclamantei garantate de articolele 3 și 6 § 1 din Convenție; admiterea cererii de revizuire; întru neadmiterea violării, dar și a remedierii drepturilor reclamantei garantate de articolele 3 și 6 § 1 din Convenție din cauza imposibilității

conviețuirii reclamantei cu fostul ei soț în același bun imobil, precum și întru asigurarea dreptului reclamantei la siguranță și de a nu fi supusă tratamentelor inumane și degradante într-un raport rezonabil cu dreptul la proprietate privată a lui Rusu Ion; casarea actelor judecătorești pronunțate pe caz și acordarea satisfacției echitabile pentru încălcarea drepturilor reclamantei garantate de articolele 3 și 6 § 1 din Convenție în cuantumul prevăzut de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în acest sens.

Prin încheierea din 12 decembrie 2018 a Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, s-a constatat violarea drepturilor Rodicăi Andronesi (Rusu), garantate de articolele 3 și 6 § 1 al Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

S-a admis cererea de revizuire depusă de Agentul Guvernamental al Republicii Moldova.

S-a casat decizia din 19 noiembrie 2014 a Curții Supreme de Justiție. Cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Ion Rusu împotriva Rodicăi Andronesi (Rusu) cu privire la partajul bunurilor proprietate comună în devălmășie a soților în cote-părți, instalarea în apartament, stabilirea modului de folosință a apartamentului și înlăturarea obstacolelor în folosirea imobilului și la cererea reconvențională înaintată de Rodica Andronesi (Rusu) împotriva lui Ion Rusu cu privire la partajul bunurilor proprietate comună în devălmășie, s-a reținut în procedura Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea recursurilor declarate de Rusu Ion și Andronesi (Rusu) Rodica împotriva deciziei din 30 iunie 2014 a Curții de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Revendicările cu privire la acordarea satisfacției echitabile urmează a fi soluționate de Agentul guvernamental, prin intermediul Guvernului Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în cererile de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursurile, de a casa decizia instanței de apel și de a remite cauza la rejudecare în instanța de apel.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral

decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

După cum denotă actele cauzei, la 15 ianuarie 1993 între Ion Rusu și Rodica Andronesi (Rusu) a fost încheiată căsătoria, iar în urma căsătoriei, la xxxx s-a născut fiul xxxx (f.d.29,vol.I).

La fel, s-a constatat că la 22 august 1997, conform contractului de vânzare-cumpărare nr. 5-2143, Rusu Ion și Andronesi (Rusu) Rodica au dobândit dreptul de proprietate asupra terenului pomicol cu suprafața de 0,0589 ha amplasat în com. xxxx mun. xxxx, sector xxxx, cu nr. cadastral xxxx (f.d.149,vol.II).

Tot actele cauzei atestă că la 19 august 1999 conform contractului de vânzare-cumpărare, transmitere-primire a locuinței în proprietate privată nr.3661 Rusu Ion și Andronesi (Rusu) Rodica au dobândit cu drept de proprietate 2/5 cote-părți din apartamentului nr. xxxx situat pe bd. xxxx, mun. xxxx, cu nr. cadastral xxxx, iar potrivit contractului de vânzare-cumpărare nr. 3962 din 10 septembrie 1999, părțile din litigiu au dobândit 2/5 cotă-parte din apartamentului enunțat (f.d 63,vol.I).

Tot, la data de 19 august 1999 în temeiul contractului de vânzare-cumpărare nr. 3661 Rusu Adrian a dobândit 1/5 cotă-parte din dreptul de proprietate asupra apartamentului nr. xxxx situat pe bd. xxxx, mun. xxxx identificat cu nr. cadastral xxxx.

Din actele cauzei mai rezultă că la 20 august 2004, în timpul căsătoriei, după Rusu Ion a fost înregistrat dreptul de proprietate asupra excavatorului de model „EO 2621” cu n/î xxxx, ceea ce se confirmă prin certificatul de la ÎS „Registru”.

La data de 29 noiembrie 2004 a fost pronunțată hotărârea Judecătoriei Botanica în temeiul căreia căsătoria dintre Rusu Ion și Rusu Rodica a fost desfăcută (f.d.28,vol.I), iar la 15 decembrie 2004 căsătoria a fost desfăcută prin divorț, la 27 ianuarie 2005 divorțul fiind înregistrat la Registrul de Stare Civilă (f.d.4,vol.I).

De asemenea din actele cauzei mai rezultă că la data de 21 decembrie 2004, după desfacerea căsătoriei, la solicitarea antreprenorului Rusu Ion a fost emisă autorizația de construire a căsuței de vară cu anexele auxiliare și gard capital pe terenul, bun comun în devălmășie, amplasat în comuna xxxx mun. xxxx sector 176 nr. cadastral xxxx (f.d.90,vol.I; f.d.150-155,vol.II).

Din considerentul că, partajarea averii dobândite în timpul căsătoriei nu este posibilă pe cale amiabilă, reclamantul Rusu Ion a depus prezenta cerere de chemare în judecată, solicitând stabilirea modului de folosință a apartamentului nr. xxxx situat pe bd. xxxx, mun. xxxx, cu nr. cadastral xxxx după cum urmează: dânsului să-i fie repartizat spre folosință odaia cu suprafața de 13,3 m.p., pâraței odaia cu suprafața de 17,5 m.p., iar fiului odaia cu suprafața de 11,4 m.p., bucătăria, baia, veceul, coridorul să fie lăsate în folosință comună, suplimentar solicitând și obligarea pâraței de a nu-i crea obstacole în folosirea imobilului.

La rândul său, pe parcursul examinării cauzei, Rodica Andronesi (Rusu) a depus cerere reconvențională împotriva lui Rusu Ion solicitând partajarea bunurilor comune în devălmășie prin transmiterea în proprietatea sa a 3/5 cote-părți ideale din apartamentul nr. xxxx situat pe bd. xxxx, mun. xxxx, iar lui Rusu Ion de a-i transmite în proprietate lotul nr.176 cu numărul cadastral nr.xxxx, cu suprafața de 0,0589 ha situat în xxxx din com. xxxx, tractorul-excavator și brașara din aur care au fost procurate în timpul căsătoriei.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii inițiale depusă de Rusu Ion pe care a admis-o integral și temeiniciei acțiunii reconvenționale depusă de Rodica Andronesi (Rusu) pe care a admis-o parțial, fiind dispusă partajarea apartamentului nr. xxxx situat pe bd. xxxx, mun. xxxx prin atribuirea în proprietatea lui Ion Rusu și Rodicăi Andronesi (Rusu) a câte 2/5 cote-părți din acest apartament. S-a partajat lotul de teren nr.176 cu numărul cadastral nr. xxxx, cu suprafața de 0,0589 ha, situat în xxxx din com. xxxx și excavatorul de model EO 2621, motor nr. xxxx, șasiu nr. xxxx, n/î xxxx prin atribuirea în proprietatea lui Rusu Ion și Rodicăi Andronesi (Rusu) a câte 1/2 cote-părți din aceste bunuri și s-a dispus instalarea lui Rusu Ion în apartamentul nr. xxxx situat pe bd. xxxx, mun. xxxx S-a stabilit modul de folosință a apartamentului litigios lui Rusu Ion fiindu-i repartizată spre folosință odaia cu suprafața de 13,3 m.p., Rodicăi Andronesi (Rusu) odaia cu suprafața de 17,0 m.p., fiului Adrian Rusu odaia cu suprafața de 11,4 m.p., bucătăria, baia, veceul, coridorul au fost lăsate în folosință comună. De asemenea, Rodica Andronesi (Rusu) a fost obligată să nu-i creeze obstacole lui Ion Rusu în folosirea imobilului dat.

Judecând apelurile declarate de Rusu Ion și Rodica Andronesi (Rusu), Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 30 iunie 2014 le-a admis, a casat parțial hotărârea din 27 septembrie 2010 a Judecătoriei Botanica mun. Chișinău în partea admiterii pretenției din cererea reconvențională cu privire la partajul lotului nr.176 cu nr. cadastral nr.xxxx, cu suprafața de 0,0589 ha, situat în xxxx din com. xxxx și excavatorul de model EO 2621, motor nr. xxxx, șasiu nr. xxxx, n/î xxxx și în partea dată a emis o hotărâre nouă, prin care s-a atribuit în proprietatea lui Rusu Ion și Rodica Andronesi (Rusu) câte 1/2 cotă-parte fiecăruia din lotul de teren nr. 176, cu nr. cadastral nr. 763, cu suprafața de 0,0589 ha, situat în xxxx, iar excavatorul de model EO 2621, motor nr. xxxx, șasiu nr.

xxxx, n/î xxxx s-a atribuit lui Ion Rusu încasându-se de la acesta în beneficiul Rodicăi Andronesi (Rusu) ½ din costul excavatorului în mărime de 25803,70 lei. În rest, hotărârea primei instanțe a fost menținută.

La rândul său, prin decizia din 19 noiembrie 2014 a Curții Supreme de Justiție au fost respinse recursurile declarate de Rusu Ion și Andronesi (Rusu) Rodica și a fost menținută decizia din 30 iunie 2014 a Curții de Apel Chișinău.

Ulterior, prin încheierea din 12 decembrie 2018 a Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, s-a constatat violarea drepturilor Rodicăi Andronesi (Rusu), garantate de articolele 3 și 6 § 1 al Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. S-a admis cererea de revizuire depusă de Agentul Guvernamental al Republicii Moldova. S-a casat decizia din 19 noiembrie 2014 a Curții Supreme de Justiție. Cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Ion Rusu împotriva Rodicăi Andronesi (Rusu) cu privire la partajul bunurilor proprietate comună în devălmășie a soților în cote-părți, instalarea în apartament, stabilirea modului de folosință a apartamentului și înlăturarea obstacolelor în folosirea imobilului și la cererea reconvențională înaintată de Rodica Andronesi (Rusu) împotriva lui Ion Rusu cu privire la partajul bunurilor proprietate comună în devălmășie, s-a reținut în procedura Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea recursurilor declarate de Rusu Ion și Andronesi (Rusu) Rodica împotriva deciziei din 30 iunie 2014 a Curții de Apel Chișinău, în alt complet de judecată. Revendicările cu privire la acordarea satisfacției echitabile urmează a fi soluționate de Agentul guvernamental, prin intermediul Guvernului Republicii Moldova.

În continuare, instanța de recurs conchide că soluția dată de Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 30 iunie 2014 rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele, mai mult că concluziile instanței de apel sunt bazate pe o apreciere unilaterală și arbitrară a materialului probator, fapt ce vine în contradicție cu normele de drept procedural.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată, că decizia instanței de apel, trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clară, înțeleasă de părțile implicate în proces, și să răspundă în mod expres la toate cererile și obiecțiile formulate de apelant și intimat (Principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84) privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea justiției adoptată de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei la 28 februarie 1984).

Astfel, formulările din conținutul deciziei trebuie să corespundă exigențelor de corectitudine, certitudine, deplinătate, claritate, consecutivitate, logică, elocvență, lipsă de rezerve (necondiționalitate), oficialitate și relevanță.

Atunci, când instanța de apel, examinând apelul și adoptă o decizie prin care casează hotărârea primei instanțe (total sau parțial) cu adoptarea unei noi soluții, urmează a ține cont de faptul, că instanța de apel este obligată să

examineze cauza, în limita pretențiilor înaintate de reclamant. Iar atunci când va casa hotărârea primei instanțe parțial, instanța de apel urmează a ține cont, că în consecință actul de dispoziție final, prin care vor fi soluționate pretențiile reclamantului, se vor conține în două documente a două instanțe care se află în interconexiune și aici se exclude ca concluziile instanței de apel să se bazeze pe temeiurile respinse de prima instanță, fără a fi anulate de instanța de apel.

În consecință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție subliniază că este inadmisibil, prin prisma art. 241 CPC, ca instanța de apel să adopte o decizie contradictorie.

În conformitate cu art. 117 alin. (1) și (2) Cod de procedură civilă, probe în cauze civile sânt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a cauzei. În calitate de probe în cauze civile se admit elementele de fapt constatate din explicațiile părților și ale altor persoane interesate în soluționarea cauzei, din depozițiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experților.

Conform art. 118 alin. (3) din același cod, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Iar, în conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) Cod, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, referindu-se selectiv la unele mijloace de probă, argumentându-și poziția prin influența decisivă asupra pertinentei și utilității lor de timpul scurs de la momentul producerii faptei prejudiciabile, fără a examina legalitatea și temeinicia hotărârii supusă apelului sub toate aspectele, în raport cu regulile și legislația ce guvernează litigiul în cauză. Or, în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei pretențiilor solicitate în acțiune, era indispensabil, alături de cele constatate, de a supune controlului legalitatea hotărârii atacate cu apel în baza argumentelor aduse în cererea de apel în raport cu motivele invocate în referințele/explicațiile intimatului, cu expunerea ulterioară a poziției instanței pe fiecare din argumentele invocate, reținând/admițând unele probe și respingând altele.

Totodată, conform art. 390 alin. (1) lit. d), e) și f) Cod de procedură civilă, decizia instanței de apel trebuie să conțină expunerea succintă a hotărârii primei instanțe, a motivelor cererii de apel, a noilor probe, lămuririle participanților la procesul în apel; motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă; concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

Analizând conținutul deciziei contestate, în raport cu prevederile legale menționate, instanța de recurs conchide că instanța de apel examinând apelurile declarate de Rusu Ion și Rodica Andronesi (Rusu) și menținând hotărârea primei instanțe în partea în care a fost dispusă partajarea apartamentului nr. xxxx situat pe bd. xxxx, mun. xxxx prin atribuirea în proprietatea lui Ion Rusu și Rodicăi Andronesi (Rusu) a câte 2/5 cote-părți din acest apartament nu s-a expus asupra faptului dacă bunul imobil enunțat a cărui partaj a fost solicitat în prezenta speță, este sau nu partajabil în natură, dat fiind faptul că conform Raportului de constatare tehnico – științifică nr. 207 din 30 martie 2010, partajarea în natură a bunului imobil enunțat nu este posibilă în câte 2/5 și 3/5 cote-părți, deoarece în apartament există numai o bucătărie, numai o baie și un veceu și reutilizarea altor încăperi nu este posibil tehnic. Totodată, în apartament există numai o intrare și amenajarea altei intrări suplimentare conform normelor și regulilor în construcție nu se permite.

Prin urmare, Colegiul consideră că atât prima instanță, cât și instanța de apel pripit au concluzionat soluțiile adoptate, neavând o concluzie amplă a specialiștilor din domeniu în acest sens, or, la stabilirea posibilității partajării în natură a bunului imobil litigios, instanța de apel urma să dea apreciere Raportului de constatare tehnico – științifică sus-enunțat.

La acest capitol este de menționat că, instanța de apel ajungând la soluția menționată a lăsat fără aprecierea cuvenită argumentul reclamantei Rodica Andronesi (Rusu) privind actele de violență comise de către fostul soț, Ion Rusu asupra sa. Or, pentru a demonstra abuzurile fizice și psihice la care a fost supusă, reclamanta a prezentat instanțelor de judecată mai multe probe medicale care dovedesc faptul maltratării acesteia atât în timpul căsătoriei, cât și după desfacerea acesteia (rapoarte de examinare medico-legală, ordonanța privind intentarea procesului cu privire la contravenția administrativă din 16 iunie 2006, actul de restricție cu privire la asigurarea securității victimei violenței în familie emis de către Centrul de asistență juridică, psihologică și socială pentru femeile în dificultate, ordonanța privind refuzul urmăririi penale din 25 martie 2008).

Ca urmare, aceste înscrisuri au rămas fără o apreciere juridică, deși constituie dovezi incontestabile a faptului că acesta din urmă a maltratat reclamanta fizic și psihic, iar acest comportament violent a continuat și în perioada conviețuirii de după divorț în apartamentul supus partajării.

Mai mult, în perioada 25 martie - 8 aprilie 2005, din cauza abuzurilor fizice din partea lui Ion Rusu, reclamanta a fost nevoită să părăsească apartamentul și să locuiască împreună cu fiul său minor la refugiul Asociației obștești „Casa Mărioarei”. Faptul că la un moment dat, reclamanta și-a retras

plângerea împotriva lui Ion Rusu, nu anulează maltratarile la care a fost supusă și nici obligațiile pozitive ale autorităților de a proteja victimele violenței. {B. v. Republica. Moldova, nr. 61382/09, 16 iulie 2013, §54, Opuz, citată supra, §§ 138-139).

În acest context, trebuie menționat că în pofida faptului că la toate etapele judecării cauzei (Judecătoria mun. Botanica, Curtea de Apel Chișinău), reclamanta a invocat argumente privind imposibilitatea de a locui în același apartament cu fostul ei soț din cauza violențelor suportate din partea acestuia, precum și a fricii de a fi supusă în continuare actelor de violență, instanțele de judecată ierarhic inferioare au omis să examineze argumentul invocat de reclamantă în acest sens (hotărârea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 27 septembrie 2010) sau acesta a fost respins ca neîntemeiat (decizia Curții de Apel Chișinău din 30 iunie 2014).

Prin urmare, prin deciziile sale, instanțele de judecată inferioare au decis că dreptul de proprietate al lui Ion Rusu a fost prioritar dreptului reclamantei de a nu fi supusă relor tratamente.

Aici se va menționa că conform jurisprudenței Curții, scopul Articolului 6 § 1 din Convenție este, inter alia, de a impune unei instanțe judecătorești obligația de a efectua o examinare adecvată a afirmațiilor, argumentelor și probelor prezentate de către părți, fără a prejudicial aprecierea dată de instanță acestora sau relevanța acestora pentru hotărârea pe care o va adopta, având în vedere că nu este sarcina Curții să examineze dacă argumentele au fost examinate corespunzător (Buzescu v. România, nr. 61302/00, § 63, 24 mai 2005).

Din aceste considerente, trebuie menționat că în pofida faptului că instanța de apel a cunoscut din materialele cauzei despre comportamentul agresiv al lui Ion Rusu față de reclamantă, totuși nu a combătut și nu a dat apreciere argumentelor referitor la actele de violență comise de către acesta asupra reclamantei.

Astfel, instanța de apel a omis să analizeze aspectele privind imposibilitatea de convețuire a reclamantei – pârâte cu fostul soț agresor Ion Rusu.

Mai mult decât atât prin atribuirea în proprietatea părților a câte 2/5 cote-părți din acest apartament, instanțele de judecată au supus reclamanta la un eventual risc a actelor de violență, ceea ce este inadmisibil.

Or, conform art. 361 alin. (1) și (2) Cod civil, partajarea bunului proprietate comună pe cote-părți se face în natură, proporțional cotei-părți a fiecărui coproprietar. Dacă bunul proprietate comună pe cote-părți este indivizibil ori nu este comod partajabil în natură, partajarea se face prin: a) atribuirea întregului bun, în schimbul unei sulte, în favoarea unui coproprietar sau în favoarea mai multor coproprietari, la cererea lor comună. În cazul mai multor cereri de atribuire care se contrazic reciproc, instanța de judecată aplică dispozițiile art.361¹; b) vânzarea bunului în modul stabilit de coproprietari ori, în

caz de neînțelegere, la licitație și distribuirea prețului către coproprietari proporțional cotei-părți a fiecăruia dintre ei, dacă niciunul dintre coproprietari nu a cerut atribuirea întregului bun sau dacă această cerere nu poate fi satisfăcută.

Un alt aspect ce nu urma a fi omis constituie faptul soluționării intervenirii în proces a lui Adrian Rusu, deținătorul a 1/5 cote-părți din apartamentul litigios care a fost partajat între Rusu Ion și Rodica Andronesi (Rusu).

Or, în cazul împărțirii bunul aflat în proprietate comună pe cote-părți se împarte în natură între copărsași, fiecare dintre aceștia devin proprietarul exclusiv asupra unei anumite părți determinate din bunul care a format obiectul proprietății comune pe cote-părți. Ca rezultat al împărțirii bunului se face o repartizare concretă a unor părți din bunul comun, adică fiecare coproprietar primește o parte determinantă din bun în locul părții nedeterminante. Împărțirea bunului comun poate fi cerută oricând dacă legea, contractul sau hotărârea judecătorească nu prevede altfel. Aceasta înseamnă, că în lipsa unor prevederi legale, sau în lipsa unei înțelegeri dintre coproprietari, sau în lipsa unei hotărâri judecătorești care ar interzice sau amâna împărțirea, acesta poate fi făcută oricând. Cererea de împărțire poate fi înaintată atât de coproprietari cât și de creditorii unuia din coproprietar.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține că, cele descrise cert indică la examinarea superficială a circumstanțelor cauzei, deoarece prezintă relevanță și folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, rezultând din specificul acestui și care presupune în sine lămurirea completă și pe bază de dovezi certe, pertinente și concludente a situației de fapt, or, concluzia instanței de apel este rezultatul examinării superficiale a litigiului dedus judecății și interpretării eronate a normelor de drept relevante.

În sensul art. 6 alin. (1) al Convenției, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

Din considerentele menționate, întru aplicarea corectă a normei de drept ce guvernează rezolvarea prezentului litigiu și, deoarece eroarea judiciară în cauză nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile, a casa decizia instanței de apel și a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel sub aspectele sus-enunțate.

La rejudecarea cauzei este necesar de ținut cont de cele expuse și reexaminând cauza Curtea de Apel Chișinău urmează să emită o decizie legală și întemeiată, cu respectarea dreptului părților la un proces echitabil și urmează să examineze cererea de chemare în judecată și acțiunea reconvențională în sensul formulat.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de Ion Rusu și Rodica Andronesi (Rusu).

Se casează integral decizia din 30 iunie 2014 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Ion Rusu împotriva Rodicăi Andronesi (Rusu) cu privire la partajul bunurilor proprietate comună în devălmășie a soților în cote-părți, instalarea în apartament, stabilirea modului de folosință a apartamentului și înlăturarea obstacolelor în folosirea imobilului, și la cererea reconvențională înaintată de Rodica Andronesi (Rusu) împotriva lui Ion Rusu cu privire la partajul bunurilor proprietate comună în devălmășie, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Galina Stratulat

Svetlana Filincova

Victor Burduh

Tamara Chișca-Doneva